

۱) چند مورد از ویژگی های جمعیتی یک جامعه را نام ببرید. در معرفی جوامع به ویژگی های جمعیتی آنها مانند تعداد جمعیت، جوان و پیر، شهری و روستایی، بیکار و شاغل بودن جمعیت و... اشاره می کنند. چراکه جمعیت هر جامعه بخشی از **هویت** آن محسوب می شود.

۲) اولین شرط بقای هر جامعه چیست؟ چرا؟ اولین شرط بقای هر جامعه، **جمعیت** آن است. اگر اعضای یک جامعه از بین بروند، آن جامعه نابود می شود. در صورت نبود یا کمبود جمعیت، بسیاری از فعالیت های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بر زمین می ماند.

نکته: به مجموعه آگاهی ها و معانی مشترکی که جامعه براساس آن ساخته می شود، **فرهنگ** می گویند و هویت هر جامعه براساس فرهنگ آن (عقاید و ارزش ها) شکل می گیرد.

۳) بسط و گسترش یک جامعه از چه طریقی صورت می گیرد؟ بسط و گسترش یک جامعه از طریق گسترش فرهنگ آن صورت می گیرد.

۴) راه گسترش هر فرهنگ چیست؟ فرهنگ در چه شرایطی بیشتر گسترش می یابد؟ راه گسترش هر فرهنگ، شناختن (اندیشیدن)، پذیرفتن و عمل کردن به آن است. شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده افراد و اعضای جامعه برمی آید. اعضای جامعه، حامل فرهنگ و عامل به آن هستند. هر چه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، آن فرهنگ بیشتر گسترش می یابد

۵) افزایش جمعیت یک جامعه زمینه ساز چیست؟ افزایش جمعیت یک جامعه زمینه ساز گسترش فرهنگ آن است.

۶) چرا تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله ای هویتی است؟ کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ های دیگر بر آن جامعه را فراهم می آورد. از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله ای هویتی است.

۷) جاهای خالی نمودار را کامل کنید. جواب: نمودار ص ۷۷

۸) هدف اسلام گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی است. لازمه تحقق این هدف چیست؟ توضیح دهید. لازمه تحقق این هدف: داشتن جمعیت مناسب است. اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است. بدین ترتیب هم کمیت جمعیت (تعداد لازم و کافی) و هم کیفیت جمعیت (حامل و عامل فرهنگ) در بسط و تداوم هویت فرهنگی یک جامعه مؤثرند. پیامبر اسلام، روز محشر به کثرت پیروان خود مباحثات می کند.

نکته: فرزندآوری **نیاز فطری** انسان ها و **تأمین جمعیت** از کارکردهای مهم خانواده است. ولی ممکن است که در مواقعی، اختلال در خانواده، جامعه را با کاهش جمعیت مواجه کند.

۹) چرا امروزه جوامع غربی با مسئله کاهش جمعیت مواجه اند؟ امروزه جوامع غربی به دلایلی مانند بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زدگی، مصرف گرایی و هزینه پنداشتن فرزندان، با مسئله کاهش جمعیت و عوارضی چون پیری و سالمندی جمعیت مواجه اند.

۱۰) سیاست های جمعیتی را تعریف کنید و انواع آن را نام ببرید. وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره اندیشی می کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه حلی را به اجرا در می آورد که «سیاست های جمعیتی» نامیده می شود. سیاست های جمعیتی می تواند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشد. (سیاست های جمعیتی دو نوع است:

سیاست افزایش جمعیت - سیاست کاهش جمعیت)

۱۱) کشور ما، در دو برهه زمانی، سیاست های کاهش جمعیت را اجرا کرد. آنها را بنویسید. یک بار پیش از انقلاب اسلامی که از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب به طول انجامید و میزان رشد جمعیت از حدود ۳/۱ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت. و دیگر بار، از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ سیاست کاهش جمعیت اتخاذ و اجرا شد که در نتیجه آن میزان رشد سالانه جمعیت از ۳/۹ به ۱/۳ درصد کاهش یافت.

۱۲) در سال های اخیر، چه عاملی تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را ضروری ساخت؟

کاهش بیش از حد و کم سابقه رشد سالانه جمعیت در سال های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را ضروری ساخت.

۱۳) در اصول کلی سیاست های جمعیتی که در سال ۱۳۹۳ تصویب شد، به چه ضرورت هایی توجه شده است؟ نام ببرید.

در سال ۱۳۹۳ اصول کلی سیاست های جمعیتی کشور تصویب شد که در آن به ضرورت هایی از جمله افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی، فرهنگ سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره مندی از تجارب و توانمندی های ایشان، برنامه ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور و... توجه شده است.

۱۴) چند مورد از ویژگی های اقتصادی جوامع را نام ببرید. جوامع نیز هویت اقتصادی دارند. از این رو در معرفی جوامع، به ویژگی های اقتصادی آنها اشاره می کنند. مثلاً از اقتصادهای دانش بنیان، تک محصولی (مانند اقتصاد نفتی)؛ مقاوم/ شکننده؛ دستوری/ غیردستوری؛ سرمایه داری/سوسیالیستی/اسلامی؛ و... یاد می کنند.

۱۵) اقتصاد ایران چه دستاوردهایی داشته است؟ اقتصاد امروز ما نتیجه رویدادهای گذشته و عملکرد کنونی ماست. دستاوردها: گسترش بهره مندی مردم از آب، برق، گاز، ارتباطات و ایجاد زیرساخت هایی همچون سدها و نیروگاه ها، توسعه ظرفیت تولیدی، ارتقای شاخص های بهداشت و درمان، پیشرفت در صنایع هسته ای و نانو، بازسازی خسارت های ناشی از جنگ، جبران برخی عقب ماندگی های تاریخی، مقابله با تحریم ها، گسترش روحیه انفاق و توجه به مستضعفان و محرومان را در پی داشته است.

۱۶) اقتصاد ایران چه معضلاتی دارد؟ معضلات: تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات، تجمل گرایی و مصرف گرایی.

۱۷) از جمله عوامل شکل گیری اقتصاد وابسته در طول تاریخ معاصر ایران، چیست؟ از جمله عوامل شکل گیری این اقتصاد در طول تاریخ معاصر ایران، کشف نفت و سرمایه های حاصل از فروش نفت به خارجیان بوده است. اگرچه سرمایه های نفتی می تواند به انواع دارایی ها و ثروت ها مانند صنایع و کارخانجات تولیدی مختلف تبدیل شود اما اگر به درستی از آن استفاده نشود، می تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.

۱۸) اقتصاد نفتی چه ویژگی هایی (یا چه پیامدهایی) دارد؟ چنین اقتصادی به دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می کند، باعث شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده ای می شود که مستقیم و غیر مستقیم وابسته به نفت است. دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

۱۹) چرا رفاه حاصل از اقتصاد نفتی پایدار نیست؟ این وضعیت می تواند در کوتاه مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان آورد؛ اما پایدار نیست. وضعیت شکننده ای را به وجود می آورد که زمینه سوءاستفاده قدرت های جهانی را فراهم می آورد. انواع تحریم های اقتصادی نفتی و مالی با همین رویکرد علیه کشور ما اتخاذ شده است تا اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند، ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

۲۰) درباره هویت جوامع غربی و ارتباط آن با سرمایه داری توضیح دهید. غرب، هویت خود را براساس اقتصاد شکل می دهد و سرمایه

داری عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است. هویت انسان ها و جوامع بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است. همچنین آنها هیچ مانعی را بر سر راه اقتصاد خود بر نمی تابند و شیوه های اقتصادی ناسازگار با اقتصاد سرمایه داری را در سراسر جهان نابود می کنند.

۲۱) چرا کشورهای غربی، جنگ اقتصادی تمام عیاری علیه کشور ما به راه انداخته اند؟ برخی از کشورهای سلطه گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه های اقتصادی غیر سرمایه داری را نابود شده می بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می دانند. از این رو جنگ اقتصادی تمام عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته اند.

(توضیح یک اصطلاح: پاشنه آشیل کنایه از نقطه آسیب یا نقطه ضعف است. این اصطلاح برگرفته از آشیل قهرمان افسانه ای یونان باستان است که در هنگام تولد در آب مقدس غلطانده می شود تا رویین تن شود. اما پاشنه او که در دستان مادرش بود، در آب مقدس خیس نشده و همین نقطه از بدن، عامل مرگ او در جنگ می شود.)

۲۲) راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟ ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد مقاومتی تعقیب می کند.

۲۳) اقتصاد مقاومتی چیست؟ اقتصاد مقاومتی الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتقاد به تعالیم حیات بخش اسلام و تکیه بر دانش و فناوری و ظرفیت های مولد مردمی و دولتی، روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، امید، همبستگی و حضور فعال و مؤثر در تعاملات جهانی، برای مردم ایران امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت؛ و برای جهان اسلام و بشریت الگویی ایرانی- اسلامی از رشد و شکوفایی را به ارمغان می آورد.

۲۴) اقتصاد مقاومتی برای مردم ایران و برای جهان اسلام و بشریت چه چیزی را به ارمغان می آورد؟ برای مردم ایران: امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت!! برای جهان اسلام و بشریت: الگویی ایرانی- اسلامی از رشد و شکوفایی!!

۲۵) یکی از راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی چیست؟ حمایت از تولید ملی یکی از راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی است.

۲۶) حمایت از تولید ملی به چه معناست؟ حمایت از تولید ملی یعنی کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب.

۲۷) در زمینه حمایت از تولید ملی، دولت و تولیدکنندگان هر کدام چه وظایفی دارند؟ دولت می تواند با ارائه تسهیلات به تولید کننده، ممنوعیت واردات کالاهایی که مشابه داخلی دارند، افزایش تعرفه های گمرکی بر کالاهای وارداتی و... از تولید ملی حمایت کند. تولید کننده باید سودجویی و فرصت طلبی را کنار بگذارد و خدمت به مردم و جامعه را هدفی مهم بداند.

پایان

۱۳۹۹/۱/۱۴